Anul XIII — Sibiiu, Marţi 6/18 August 1896 — Nr. 173

ABONAMENTELE

Pentru Sibiiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarchie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl. 1 an 14 fl.

Pentru România şi străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci

Abonamente se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERŢIUNILE

Un şir garmond prima-dată 7 cr., a doua-oară 6 cr. a treia-oară 5 cr.; şi timbru de 30 cr.

Redacţia şi administraţia: Strada Poplăcii Nr. 15.

Telefon Nr. 14.

Se prenumeră şi la poste şi la librării.

Epistole nefrancate se refusă. — Manuscripte nu se înapoiază

Numeri singuratici à 5 cr. se vênd la „Tipografia", soc. pe acţiun

Reînoirea pactului economic.

IV.

Cuota.

Principiul, pe basa căruia s'a stabilit poporaţiunea de 30% : 70% deja de către primele deputaţiuni regnicolare în 1867, a fost şi este: capabilitatea de a presta (*Leistungsfähigkeit*), sau cum am zice puterea economică financiară a fiecăreia dintre cele două jumătăţi ale monarchiei. Dar' nici adoptarea acestui principiu nu era îndestul de pricisătoare, pentru a nu da loc la desbateri şi controverse interminabile între cele două deputaţiuni. Căci din capul locului se impunea ca prima şi absoluta întrebare: care este cinosura cea mai dreaptă, mai sigură, pentru apreţiarea capabilităţii de a presta?

Deputaţiunilor din 1867 li-au stat la îndemână prospecte despre sumele, ce au fost vêrsat cele două părţi ale imperiului în anii 1860—1865. Deputaţiunea ungară se punea pe punctul de vedere, că prestaţiunile faptice ar fi cea mai dreaptă mĕsurătoare pentru stabilirea cuotei, cu alte cuvinte: cuota ori sumele vêrsate până atunci în visteria împĕrătească se rĕmână şi pe viitor. Deputaţiunea austriacă declarase această pretensiune ca pe deplin neadmisibilă şi propuse ca mĕsurătoarea capabilităţii de a presta, s'au fixării cuotei: sumele mijlocii din acele dări directe, care sĕ percepeau atunci în cele două părţi ale imperiului, precum şi dările indirecte, exceptându-se următoarele: taxele de poduri, taxele de consum în oraşele închise, taxa pentru autenticarea mĕsurilor, darea asupra berii şi vinului.

Privind fiecare din punctul seu de vedere şi menţinêndu-'l şi cu îndârjire, deputaţiunile din 1867 au scris şi au preschimbat între ele mai multe documente, nunţii şi renunţii, şi la urma urmelor, neputêndu-se înţelege, au intervenit ambele guverne, căzênd ele mai întâiu de acord. Pe basa acestei înţelegeri numai deputaţiunile au aşternut ambelor parlamente propunerile lor, care după multe străduinţe au şi fost primite.

La prima reînoire a pactului economic, adecă în 1877 pertractările erau şi mai anevoioase.

În contrazicere făţişă şi directă cu sensul legii, care opreşte ori-ce iniţiativă din partea guvernelor întru stabilirea cuotei, s'a întêmplat că dela începutul pertractărilor, guvernele au înaintat deputaţiunilor propunerile lor respective. Cu toate acestea deputaţiunile nu s'au putut înţelege. Cea austriacă punea drept basă capabilităţii de prestare; venitul brut al impositelor directe şi venitul net al celor indirecte; pe când deputaţiunea ungară cerea calcularea cuotei pe basa venitului brut al ambelor soiuri de imposite.

Pertractările rĕmânênd fără resultat, guvernele aşternuseră parlamentelor un proiect de lege despre cuotă din propria putere, ear' corpurile legislative îl şi votaseră.

La a doua reînoire, în 1887, deputaţiunile s'au fost înţeles fără multe greutăţi, se înţelege nu fără înrîurirea exerciată din partea guvernelor respective, precum şi permite legea, că guvernele pot înrîurì asupra deputaţiunilor regnicolare, dar' a lua iniţiativa nu.

Ideea, care a condus pe făcĕtorii legii fundamentale, de a scoate stabilirea cuotei din numele guvernelor şi a o pune în competenţa unor comisiuni deosebite, eşite din sînul parlamentelor, adecă a representanţei contribuabililor este în sine simpatică. Poate-că legislatorul a avut în vedere şi consideraţia, că o înţelegere directă între parlamente va apărè în ochii popoarelor nu ca efluxul stăpânirilor ce momentan se află la putere, ci ca efluxul simţĕmintelor de drept şi dreptate şi dintr'o parte şi din alta. Desvoltarea lucrurilor în realitate n'a corĕspuns acestor două idei, astfel încât chiar şi decursul exterior al pertractărilor între deputaţiunile regnicolare nu prea scot la iveală hărnicia lor, de a corĕspunde menirii prescrise lor de lege.

Deputaţiunile regnicolare pentru stabilirea cuotei la actuala reînoire încă stau până acuma instransigenţă una faţă cu alta, cea austriacă cerênd numai stabilirea proporţiunii 42% : 58%, dar' şi schimbarea basei, a *principiului* după care se calcula până acuma cuota aşa ca: în loc de capabilitatea de prestare sĕ se iee drept basă pur si simplu numĕrul poporaţiunii în fiecare jumĕtate a monarchiei.

Vom continua.

Dreptate naţională în Austria. Acum vre-o două sĕptĕmâni, ministrul-president cisleithan, contele Badeni, călĕtoria prin ţeara Carniolia, a cărei capitală Laibach (sloveneşte *Liubliana*) a suferit atât de mult prin cutremure de pământ.

Visitând între altele şi primăria din loc, primarul Hriba'r (un Sloven înfocat) a agrăit pe contele Badeni, prin o cuvêntare în limba nemţească şi sloveană, ear' la sfîrşit în limba polonă.

Plăcut surprins de această atenţie către limba sa maternă, ministrul-president mulţumind primarului a vorbit în limba nemţească şi apoi sloveneşte, îndemnând pe cele două naţionalităţi ale provinciei la concordie.

Şi acì, la noi, trebue sĕ vină acolo lucrurile, dar' se înţelege, nu prin „îndulciri", ci numai prin intransigenţă, cum au zis odată conventicluiştii din Braşov.

Procesul „Ligei".

— Raport special al „Tribunei". —

Bucureşti, 3 August v. 1896.

Cum se ştie, pertractarea procesului intentat de către dl Perieţeanu-Buzĕu, comitetului central al Ligei culturale din Bucureşti, era pusă pe ziua de astăzi. Pertractarea meritorică nu s'a ţinut insĕ nici de astădată, ci s'a pus termin nou pe ziua de 19 August vechiu. Amĕnuntele pertractării de astăzi sûnt următoarele:

La apelul nominal rĕspunde din partea reclamantului, dl Şoimescu, advocat, ear' din partea acusaţilor, dl D. Neniţescu, advocat, cassarul Ligei culturale, care s'a presentat în persoană, şi dl I. L. Vişan, advocat, ca representant al dlui M. Vlădescu, profesor, vice-preşedintele, şi al dlui Ionel C. Grădişteanu preşedintele Ligei culturale, ambii absenţi din capitală. S'a înfăţoşat apoi şi proprietarul caselor, dl Kibrick, dentist.

Dl D. Neniţescu cere comunicare de acte şi anume: reclamantul sĕ presenteze contractul ce afirmă că 'l-ar fi legat personal cu proprietarul caselor din Strada-nouă nr. 6, precum şi toate actele, din cari s'ar putè constata, că reclamantul ar fi cumpĕrat mobiliarul „Ligei" din al seu propriu.

Judecătorul de pace, dl Gr. Calinescu admite cererea şi pune termin nou pentru pertractarea procesului *pe ziua de 19 August* vechiu, când reclamantul, dl Perieţanu-Buzĕu, va avè sĕ-'şi presente toate actele referitoare la procesul din întrebare. Strîns cu uşa vom vedè ce va face aşa pretinsul „comitet" (cel cu banii şi cu — blamul).

Sau că va capitula, mulţumindu-se cu o ruşine mai mică, şi-'şi va retrage acţiunea presentată judecătoriei prin dl Perieţeanu-Buzĕu, sau că va duce scandalul mai departe, pregătind pe seama sa o ruşine din cele mai zdravene, precum şi condamnarea tuturor oamenilor de bine.

Dacă ar fi domnii din „vechiul comitet" destul de circumspecţi, din două rele ce le stau în faţă, ar alege — de sigur — pe cel mai mic.

Corespondentul.

Conferenţa interparlamentară.

— Din *L'Estafette* dela 9 Aug.

„A şeptea conferenţă a uniunii interparlamentare va avè loc în 23 Septemvrie la Budapesta. Ungurii contează la o mare afluenţă de deputaţi şi senatori din toate parlamentele Europei. Subscrierile trimise sûnt numĕroase. Italia, care la conferenţele din *Haga*, *Bern*, *Bruxella*, nu a fost în stare de a se presenta, decât prin doi-trei membri, acum la Budapesta se zice, că va fi presentată prin 120, deşi Italienii au cunoştinţă despre reclamările şi protestele fraţilor lor, ale Românilor din România, Transilvania şi Bănat în contra alegerii capitalei ungare de sediu al conferenţei a şeptea.

Pentru-ce atâta îmbulzeală în suita carului triumfal al milleniului descendenţilor lui Árpád?

De sigur ospitalitatea luculică, pe care Ungurii au promis-o membrilor conferenţei. Nu mĕ îndoiesc, că se vor face multe şi strălucite festivităţi pentru membrii uniunii şi lucrul e uşor de înţeles, în interesul Maghiarilor e, de a sufoca, prin orgiile acestor festivităţi, plângerile milioanelor ce guvernul din Budapesta dripeşte sub picioarele sale şi măcelăreşte — cum au făcut de curênd la Mehadica, sau recrutează pentru Vaţ şi Seghedin. În adevĕr, dacă succesul conferenţei se va mĕsura după splendoarea sĕrbărilor şi numĕrul buteliilor de vin ce vor avè sĕ golească conferenţiarii, atunci de sigur succesul conferenţei a şeptea va întrece mult pe cela al tuturor celor de mai nainte.

Sĕ ne mirăm oare, ca conferenţa din Budapesta va fi cea mai cercetată? Dl Pázmándy, acest *commis-voyageur* al şovinismului maghiar, a facut ca în ochii parlamentariştilor din toate statele Europei sĕ joace petrecerile amusante şi plăcerile de toată specia. E bine a fi senator ori deputat în clar cu principiile şi situaţiunea fiecărei ţeri, şi cum s'ar putè oare refusa unul sau mai multe ospeţe bune? Cum s'ar putè sĕ nu iee parte la strălucite festivităţi promise, şi mai ales când acelea nu costă decât puţină distragere. Deputaţi şi senatori?... O Doamne: Summi sunt, homines tamen!

'Mi-se pare, că Italienii nu vor fi singuri cari vor fi in mare numĕr la Budapesta în luna Septemvrie; parlamentariştii francezi, cari în anul trecut nu au ţinut cont de legitimile protestări ale Românilor şi au votat la Bruxella pentru alegerea Budapestei pentru ţinerea conferenţei a şeptea, încă se vor presenta mai numĕroşi ca ori-când. Logica acestor mari politici ai Franciei e surprinzĕtoare. S'ar fi putut aştepta dela ei sĕ se abştină cu totul dela sĕrbările unei ţeri, care e factorul principal al triplei alianţe, dar' s'a întêmplat chiar contrarul.

Cu toate acestea vor fi ţeri, cari se vor abştinè dela congresul din Budapesta. Pot sĕ zic cu siguritate, că toate popoarele Peninsulei-Balcanice — Sêrbia şi Bulgaria etc. — nu vor primì apelul Maghiarilor. Aceasta e logic şi aceasta se va întêmpla.

Grupul român al uniunii interparlamentare cu toate-că s'a schimbat prin alegerile întêmplate, totuşi a decis, că rĕmâne pe lângă declaraţiunea făcută în numele seu la Bruxella, în conferenţa a şesea şi astfel în unanimitate vor lipsì dela conferenţă.

Dl Dr. Gobat, consilier şved şi presidentul biroului interparlamantar din Bern, a scris presidentului grupului român, recercându-'l cu multă insistenţă, ca împreună cu colegii sei sĕ abstee dela decisiunea lor din anul trecut.

După-ce s'a consultat cu membrii cei mai de frunte ai grupului, cari se aflau în acel timp în România, presidentul, a comunicat dlui Gobat firma resoluţie de a persista pe lângă decisiunea luată.

„Permiteţi-'mi, — a scris presidentul grupului român dlui Gobat — dar' deşi vor lua parte deputaţi aşa mulţi nu pot sĕ nu trag la îndoială, că veţi isprăvì la Budapesta lucruri mai însemnate, ba nici aşa ca cele dela Haga, Roma, Bern ori Bruxella. Chiar învitarea ce v'o trimite biroul maghiar, v'o spune aceasta foarte bine când zice: că d-voastră veţi venì la Budapesta spre a sĕrba *înainte de toate independenţa constituţiunii millenare a Ungariei.*

Nu înţeleg ce vreau sĕ zică aceste cuvinte, dar' vĕ vor explica-o în Septemvrie cu *csárdás*-urile şi banchetele millenare. Se poate, că membrii conferenţei vor crede pentru un moment afirmaţiunile lui Pázmándy şi a colegilor sei, că Ungaria e ţeara, căreia Europa şi creştinismul datoreşte apĕrarea sa, de *semilună*. Nu ştiu de ce vor amintì acestor domni, că Ungurii atât de bine au apĕrat Europa de invasiunile barbare, încât Turcii au putut ajunge până sub murii Vienei, şi că fără de Sobiesky (care nu era cavaler maghiar) — ce ar fi făcut ei din capitala Austriei, ear' drapelul turcesc ar fi fluturat pe *Burg*, precum a fluturat doi secoli de-arîndul în Budapesta; până-când principii nostri — cari nu descind din nobila rasă a lui Árpád — Mircea, Stefan şi Mihaiu, prin bravura lor au oprit invasiunea turcească în Moldova şi Valachia.

Politeţa vĕ dispenseazā, iubite colegă, de a întreba pe amfitrionii d-v. cui datoresc eliberarea lor de sub jugul otoman, ei însĕ au fost un zid de tot slab pentru Europa!

FOIŢA „TRIBUNEI".

În aleie.

Înserase de mult. O seară frumoasă şi plină de farmece, cum numai serile de vară pot fi. Şi cărările cari înainte cu câteva ore erau pustii, acum se umpleau încetul cu încetul de sgomot de vieaţă. De-alungul cărărilor rîsete clare şi alintate, ear' pe bănci în umbra salcămilor şoapte discrete şi tainice.

Mersesem la o baie cu prietenul Manuil; era aşa de distras şi tulburat. Îmi spunea numai, că a vĕzut-o earăşi, că 'l-a scos din minţi şi apoi mĕ întreba duios:

— Spune-'mi pentru-ce a trebuit sĕ mĕ tulbure earăşi?!

Era vorba despre o prietenă de-a lui, ce se măritase în un oraş străin, şi acum a vĕzut-o earăşi.

— Dar' bine frate, ce-'mi pasă mie de ea acum?! Doar' mare-'i lumea asta şi pe cer Doamne multe stele mai sûnt!

El da numai din umere.

— Tu nu vreai se mĕ înţelegi. Când ai vedè o... când ai avè inima pe care o am eu!

Bietul băiat se cam încurcase, dar' sĕ bem niţel, are sĕ-'i treacă de dragoste şi de melacolie:

Ean goleşte păharul mai iute. Închipueşte-'ţi că-'l beai în sănĕtatea ei. — Aşa, acum zi sĕ mai vină una. Ce dracu, nu te inspiră berea aceasta neagră — ca şi ochii ei?!

Dar' înzădar mĕ trudiam sĕ-'i fac voe. Fără de a zice un cuvênt măcar ţintise în gol privirea-'i aurită, pare-că îşi perduse minţile, nu alta.

Musica începuse sĕ cânte. Erau piesele acelea frumoase româneşti cari nu le auzirăm un an de zile, cari aprind inima şi robesc simţirea. — Şi Manuil sta totuşi palid şi nemişcat ca o statuă.

Al naibii lucru va mai fi şi dragostea aceea, sĕ nu-'l scoată pe bietul băiat din minţi.

Deodată tresărì şi rĕmase trăsnit privind la o masă.

— Ai vĕzut? mĕ întrebă, abia şoptind.

— Ce sĕ vĕd?

— Acolo... la masa aceea. Dar' la ce mĕ mai întrebi, când tu o cunoşti aşa de bine.

Îmi întoarsei capul: la câţiva paşi de noi se aşezase la masă o damă tinĕră şi un domn, era ea, dragostea dintâiu a lui Manuil.

— Mergem acasă, zise Manuil cu un gest rece. Plătirăm berea, dar' când ne ridicarăm sĕ plecăm, el căzù, ear' pe scaun se vedea, că sufere...

— Nu pot — surîse el. Adă-ne încă un păhar! Cel puţin bine, că sûntem la o parte, n'au sĕ ne observe. Şi cum priviam distras pe noii sosiţi am început a-'l înţelege pe bietul Manuil, el avea cuvênt sĕ se tulbure în faţa ei. Cât era de drăguţă, Doamne! Ochii ei negri străluciau la lumina lămpii ca două steluţe, ce numai raze de iubire şi de bunătate revarsă... Şi când mĕ gândiam, că femeia aceea îl iubise!

— Pentru-ce a trebuit s'o mai revĕd, la ce mĕ mai tulbură earăşi?

— Dar' bine, Manuile; aceste toate tu 'ţi-le-ai făcut. Puteai s'o încungiuri încă de timpuriu, sau — tu doară ştiai, că te avea drag...

— Dar' eram aşa de puţin în comparaţie cu ea... Şi dacă era bună cu toţi, pentru-ce ar fi fost rea cu mine? Dar' bunătatea e încă departe de dragoste, dar' cu atât mai aproape de milă, şi milă numai dela cer se cere... Dar' zicem, că a fost dragoste, crezi tu, că eu m'aş fi pus în calea ei? O nu. Ea era născută pentru altă vieaţă şi eu numai pedecă 'i-aş fi fost în calea viselor ei... Apoi ea era avută, şi eu.. O, nu era cu putinţă; mai bine sĕ sufer vieţi de-arîndul, decât se sufere ea o clipă măcar din causa mea.

Dar' te vor plictisì cuvintele mele. Iartă-'mi, prietene, dar' nu pot face altcum; ea e aşa de aproape şi eu abia mĕ mai simt.

Musica începù „Doi ochi". Duios şi plângĕtor vibrau acordurile în aerul parfumat al serii. Părea că vioara se sbuciumă sĕ spună în graiu omenesc durerea ce numai oamenii o simţesc, ear' ea o cântă numai.

Manuil privia idealul perdut, sorbindu-'l cu ochii.

— Da, am iubit şi eu doi ochi, dar' vieaţa aceasta e aşa de scurtă, ca sĕ-'i iubeşti cum s'ar cere. Ochii aceia frumoşi şi negri, ce numai dragoste revarsă şi văpaie. Văpoia care aprinde şi omoară. Şi cât de dulce ar fi moartea sub razele lor!...

— Manuile!

— Lasă-mĕ numai în momentele aceste sĕ fiu earăşi copil. şi se mĕ perd privindu-'i chipul. Mâne n'o sĕ-'ţi mai vorbesc aşa.

— Dar' ea nu te mai cunoaşte, ce-'i pasă ei...

— Nu mĕ mai cunoaşte? Sĕ poate. Dar' aceea nu zice că nu-'i pasă. O femeie are totdeauna o privire dulce pentru cel amoresat de ea, sau îi aruncă cel puţin o privire compătimitoare, aşa cum arunci cânelui o bucată de pâne.

Vocea îi tremura şi ochii 'i-se umplură de lacremi. Manuil cel superb! vorbia acum de milă.

— Las' sĕ sufĕr şi se mĕ consum, căci aceasta 'mi-e soartea, dar' ea rĕmână deapururi

„...în floare ca luna lui April
Cu ochii mari şi umezi, cu zîmbet de copil".

căci inima cea bună ar suferì mult, când ar ştì că altul sufere din causa ei — şi ar fi păcat. De câte-ori plângea ca copilă abia puteam sĕ-'i iau năframa dela ochi, sĕ-'i şterg lacrĕmile...

Şi s'o săruţi!

Nu prietene dragă, aşa departe n'am merg. Eram copil nepriceput atunci şi de sute de ori aş fi putut-o săruta, când obosită şi aprinsă de joc îmi săria în grumaz, când îmi prindea faţa în palme şi mĕ privia cu ochii de jumĕtate închişi, când îmi spunea că apa e mai bună dacă o bem din acelaşi păhar, — dar' n'am făcut-o. Un fel de presimţ îmi spunea că ea nu e menită a vedè, decât de departe. S'o vĕd, s'o îndrăgesc, sĕ-'mi întind braţele după ea, dar' sĕ nu o cuprind. Şi nici că-'mi pare rĕu. La [illegible] sĕ fi fost atunci a mea, dacă mai tâ[illegible] sĕ o perd? Mai bine ni[illegible] meu ce va se zică acest cuvênt? Sĕ fugi după ilusii ce nu există, şi ele seducĕtoare sĕ-'ţi ese pururea în cale, şi când obosit îţi întinzi braţele sĕ le cuprinzi, ele îţi alunecă, aşa cum Leneas zădarnic cerea sĕ îmbrăţişeze umbra tatălui seu în Eliseu. Şi apoi sĕ începi de nou acelaşi joc nebun şi zădarnic.

Manuil tăcù. Ochii lui căprii schinteiau de lumina unui foc năbuşit şi pătimaş. Lucrul adecă era mult mai serios decum 'mi-'l închipuisem eu. Va se zică şi ea? Şi mĕ umplù mila când mĕ cugetam la anii lui tineri. Ce va face el în faţa acestei femei?!

Domnul necunoscut se apropriа de noi: Pardon, dlor, dar' nevastă-mea roagă pentru câteva momente pe dl Manuil.

Am încremenit; cugetam că Manuil tulburat cum era, nu va avè putere sĕ-'i caute în ochi. El tresărì, mĕ privì rugător pe sub gene, ca-şi-când 'mi-ar fi zis „ajută-'mi" şi luà braţul străinului. A fost interesant momentul întâlnirii: Manuil era alb ca păretele ear' ea roşie până la urechi, apoi spre cea mai mare mirare a mea, ei au început a conversa aşa de liniştiţi şi indiferenţi ca-şi-când mai nainte nu s'ar fi vĕzut nici-când. Dar' ştiam eu că Vĕsuvul, visător la aparenţă, e un cuptor de foc şi de lavă... Şi cum sta nepăsător în faţa femeii, ce îl privia visătoare pe sub gene, 'mi-se părea că-'l auziam zicêndu-'i: „s'o îndrăgeşti, sĕ-'ţi întinzi braţele după ea, — dar' sĕ nu o cuprinzi".

Bietul copil!

Simin.

Din parte-'mi — continuă preşed. grupului român — nu cred, că vĕ va ajunge timpul se faceţi şi puţină istorie — înţeleg istoria *adevĕrată* — în zilele 23–26 Septemvrie, ce le veţi petrece la Budapesta. Vinul de Tokai va curge în unde, Ţiganii vor întona gloriosul marş al lui Kossuth, discursurile şi éljen-urile vor fi abundante, pintenii cavalerilor millenari vor acompania cu zuruitul lor aceste tămbălăuri şi aceasta, pentru-că ei se vor nisui din toate puterile sĕ facă pe Români, Slovaci şi Sĕrbi, sĕ uite litania: „A Hungarorum furore libera nos Domine!"

Ce va urma după aceea?

Va fi doară congresul internaţional mai aproape de realisarea scopului seu?

Desarmarea generală, atât de dorită, va fi doar' în curênd decretată, la Paris ori Berlin?

Pacea lumii va fi oare în 26 Septemvrie asigurată deja?

Preşedintele grupului român, demustră până la evidenţă dlui Gobat, că a şeptea conferenţă interparlamentară nu va servì decât spre a împintena pe guvernul maghiar în paşii sei. Ea va consacra — prin preterarea silenţioasă a chestiunii naţionalităţilor — abusurile ce se comit zilnic în Transilvania, Bănat, Slavonia şi Croaţia în numele unei utopii politice ce visează o Ungarie de o *singură naţiune*, vorbind o *singură limbă*: *limba maghiară*.

Făimoasa operă, ce o vor îndeplinì parlamentariştii străini în Budapesta la 26 Septemvrie, când vor striga „éljen" la adresa Ungariei, — atunci când guvernul acestei ţeri lucră, ziua şi noaptea, spre a nimicì pe diferitele naţionalităţi ce constitue majoritatea poporaţiunii acestui regat — de sigur nu va fi o *operă de pacificare*, ci o încuragiare şi aprobare tacită a nedreptăţii şi a forţei brutale, a acestui isvor inevitabil de rĕsboaie interne şi internaţionale!

Epistola dlui Gobat către presidentul grupului român, conţine un paragraf pe care nu-'l pot lăsa nerevelat.

Ilustrul secretar-general al *uniunii* — de altcum prieten bun al Românilor — zice: „Când o festivitate succede, aceia cari s'au îmbursucat contra ei, departe de a fi interesanţi, din contră vor fi batjocoriţi".

„Că ne vor batjocorì — a rĕspuns preşedintele grupului român — pentru-că ne abţinem dela această sĕrbătoare, şi dacă aceasta poate stîrnì rîs în colegii nostri, ne mângâiem cu aceea, că istoria pe lângă rîsul *nebun* şi poate *dureros* al domnilor Maghiari va înregistra şi *succesul moral* al naţiunilor oprimate.

De sigur *succesul moral* al tuturor statelor carpatine-balcanice cari nu vor lua parte la acest congres, e asigurat. Aceasta e părerea oamenilor de omenie. Cum s'ar şi putè ca deputaţii români şi sĕrbi sĕ iee parte la sĕrbările din Budapesta, atunci, când fraţii lor de sânge din Ungaria sûnt brutalisaţi.

V. A. Urechia".

Gimnasiile noastre.

Raport pe basa programelor din 1895/6.

III.

Gimnasiul din Beiuş.

Gimnasiul din Beiuş ni-se presentă în o programă de o formă deosebită faţă cu Braşovul şi Blajul. În fruntea acestei programe cetim literele negre: „*Értesítvény*" etc. şi numai după aceea urmează: „*Programa* gimnasiului" etc. — Este redactată de directorul Ioan Butean. E puţin voluminoasă, poate pentru-că istoricul gimnasiului este publicat a parte. — În toată redactarea acestei programe se simte influenţa pĕcătoasă a inscripţiei din frunte. Ghimpele destructor al maghiarismului se vede a-'şi face mendrele după plac în mezul acestui institut, care oare-când era fala şi mândria Bihorenilor. — Nu odată îţi vine sĕ oftezi adânc, rĕsfoind prin această programă şi isbindu-'ţi ochii de atâta maghiarisme hîdoase. — Dar' sĕ vedem ce conţine această programă! Începe cu planul de învĕţământ al singuraticilor profesori de studii; apoi aflăm înşirate manualele folosinde (sic!) în anul şcol. 1896/7. — Aici găsim o mulţime de cărţi maghiare, ear' lângă ele în parantes cetim (pentru Maghiari).

Sĕ ne ierte domnii dela Beiuş, dar' noi nu putem pricepe după ce resoane pedagogice se poate ca în unul şi acelaşi gimnasiu sĕ fie două rînduri de cărţi de şcoală şi încă în limbi diverse.

Din conspectul orelor pe sĕptĕmână semnalăm, că:

Religiunea a avut în toate clasele 16 ore. Limba română 17 ore. Limba maghiară 28 ore. Limba germană 17 ore. Limba latină 42 ore. Limba grecă 18 ore. Istoria 18 ore. Geografia 9 ore. Istoria naturală 7 ore. Fisica 7 ore. Geometria desemnativă 10 ore. Filosofia 2 ore. Caligrafia 2 ore. Gimnastica 16 ore. Total 232 ore.

Disproporţia între numĕrul orelor de română şi maghiară credem că e evidentă în destul. Nu ne mirăm dar' de unde atâtea greşeli de limbă.

Urmează înşirarea ocupaţiunilor scripturistice, din limba română şi maghiară, începênd dela cl. a V-a în sus; apoi vin actele mai însemnate amintite pe scurt.

Între favorurile, ce le-au avut studenţii acestui gimnasiu sûnt: scutirea dela plătirea didactrului, împărtĕşirea cu pâne, stipendiile alor 10 fundaţiuni, precum şi premiile în cărţi, cari statistice nu sûnt expuse, ci se găsesc înşirate la rubrica „Beneficianţi".

Biblioteca gimnasiului se vede a se fi îmbogăţit cu mai multe cărţi. În ce stare va fi şi cine vede de ea, nu o putem ştì. Asemenea vedem spor şi la biblioteca tinerimii, durere, că între ele numai foarte puţine sûnt româneşti. Elevii dispun de societate de lectură, care a ţinut 18 şedinţe ordinare, 4 extraordinare şi 6 festive.

Internatul Pavelean aşezat lângă gimnasiu a avut 104 tineri sub îngrijirea sa. Frênele conducerii sûnt în mâna dlui T. Bulc.

Corpul didactic stă din 10 profesori ordinari şi 4 suplenţi provisori.

Ce se ţine de numĕrul tinerimii, cu începutul anului şcolar s'au înscris 351. Dintre acestia gr.-cat. 139; rom.-cat. 23; gr.-or. 129; ev. ref. 5; israeliţi 30.

După limba maternă: Români 268, Maghiari 58.

Ne surprinde rubrica: „Au vorbit numai ungureşte"; sub care găsim horibilul numĕr 34.

Progresul în studii: au fost eminenţi din toate studiile: 31; buni: 95; suficienţi: 142; cu un nesuficient: 36; cu doi nesuficienţi: 13; cu mai mulţi nesuficienţi: 9. După locuinţa părinţilor: din Beiuş: 47; din comit. Bihorului: 144; din alte comitate: 135. Purtarea morală bună: 277, legală: 48.

La examenul de maturitate s'au presentat 47. Din acestia au trecut examenul 39 şi anume: cu eminenţie 2; bine 12; maturi 22; s'au relegat pe 3 luni 5.

Profesorii dispun şi de un fond de pensie, care numĕră 24.352.97 fl. şi stă sub administrarea d-lor.

Raportul încheie cu instrucţiile pentru anul 1896/97.

Dela Mehadica.

Urmaşul lui Doda.

V.

De pe Valea-Cernei, 8 August n.

(Urmare şi fine.)

În toamna anului trecut s'au făcut pretutindenea în ţeară alegerile municipale. Presa română 'şi-a făcut datorinţa. A atras din vreme atenţiunea publicului românesc asupra acestei împregiurări, îndemnându-'l la acţiune energică. Părţile din graniţă sûnt locuite numai de Români. Ne pregătisem dar' şi noi la o luptă frumoasă electorală, şi aşteptam avisul celor din Caransebeş, că pe cine şi unde sĕ-'l alegem? Dar' cei din Caransebeş ce au făcut? S'au pus şi au pactat cu domnii dela putere, astfel că dl Curescu sĕ fie ales „pe lista oficioasă" în şir cu doi mameluci, în oraşul Caransebeş, ear' dl Ionaş şi dl Dr. Badescu sĕ fie ales în cercul Caransebeşul-nou, tot pe lista oficioasă dimpreună cu alţi trei mameluci, de acì încolo, cercurile celelalte, fie ale domnilor, facă cu ele ce voesc! Dl Curescu a fost îngrijit dar', sĕ fie ales numai d-sa şi „colegii" d-sale, şi a preferit a fi ales chiar şi pe calea cea mai ruşinoasă, pe care s'a ales, cu voturi oficioase, aduse de notarii şi primarii comunali, decât sĕ pună la cale o luptă cinstită electorală pe întregul teritor grăniţĕresc, eşind ales din voinţa poporului, nu din graţia celor dela putere. Eu nu ştiu ce idee au domnii Curescu-Ionaş-Badescu despre onestitatea politică; dar' aşa cred, că exprim vederile întregei românimi când zic, că: „Român cinstit, care ţine la demnitatea sa naţională nu întră pe astfel de căi în congregaţia comitatului!"

A venit milleniul. Ştim că Românii pretutindenea au luat posiţie hotărîtă în contra acestor sĕrbări de umilire pentru neamul nostru. În toate congregaţiile s'a protestat energic în contra lor, şi Românii au declarat prin representanţii lor, că nu vor participa la sĕrbările millenare. Caransebeşenii au făcut excepţiune. Ei au sĕrbat milleniul în toată forma şi regula! Representanţa orăşenească a ţinut două şedinţe millenare; una în care s'a statorit programul sĕrbării, şi alta, cea adevĕrată, aşa numită şedinţa festivă. Dl Curescu, a luat parte singur la cea dintâiu, primind propramul magistratului pentru şedinţa festivă, ear' la aceasta din urmă [illegible] esentat însoţit de dl Ionaş (ce[illegible] caracter") şi de deputatul dietal Vuja Péter, şi au ascultat toţi cu mare plăcere şi cu millenară evlavie laudele ce le punea senatorul I. B. pe umerii nobilei rase maghiare. De acì apoi au mers cu toţii pe la biserici şi la sinagogă, ca sĕ mulţumească „maichii Domnului", că a dat tărie Maghiarilor sĕ ne poată apĕsa timp de o miie de ani. Scandalosul peregrinagiu la Budapesta apoi îl cunoaşte publicul, căci e prea recent. Tot graniţa pusă sub conducerea dlor Curescu-Ionaş-Drăgălina a trebuit sĕ ne facă şi această mare ruşine, de care trebue se roşească faţa fiecărui Român.

Nime nu a făcut nici măcar încercarea de a împedeca pe grăniţeri, se nu meargă la milleniu.

Dar' dl Curescu are planuri grandioase şi pentru viitor. D-sa abia aşteaptă proximele alegeri, ca sĕ poată rupe cu totul relaţiunile cu partidul naţional, şi părăsind pasivitatea, sĕ trimită la Budapesta deputat naţional, dar' adict guvernului, în persoana secretarului consistorial *Dr. Traian Bădescu*, care apoi ar venì dela Budapesta — taman — cu mitra episcopească pe cap. Aşa se vorbeşte cel puţin prin părţile graniţei, şi în direcţiunea aceasta se face deja propagandă prin Almaş, din partea unui preot mai de frunte, care se zice, că ar lucra din însărcinarea dlui Curescu.

Aşa cred, că faptele înşirate sûnt destule pentru a dovedì, că dl Curescu nu are motiv, dar' nu are nici măcar dreptul de a se mai apĕra în contra bănuielilor ce se fac românismului şi naţionalismului d-sale. Un om, care comite astfel de fapte ca cele înşirate, are sĕ se ascundă de ochii lumii româneşti şi sĕ tacă tăcerea peştelui, ear' nu sĕ vină şi sĕ se bată pe piept, fălindu-se cu românismul seu cel nemărginit! Cu atât mai puţin drept au complicii d-sale, domnul Ionaş-Drăgălina, tot atât de vinovaţi, ca şi domnul Curescu, sĕ vină şi sub cuvênt de apĕrare sĕ ne înjure presa şi pe toţi oamenii, de cari d-lor nu le place. Acest mod de apĕrare nu-'l va afla nime de corect şi de cinstit. În loc de apĕrare zădarnică, domnul Curescu mai bine şi mai înţelepţeşte ar lucra, dacă ar părăsì postul ce-'l ocupă şi s'ar retrage la moşioara sa din Domasnia, unde 'şi-ar putè petrece restul vieţii în liniştă, fără nĕcaz, nesupĕrat de nimenea, decât doară numai de — muşte.

Căci dl Curescu, atunci când s'a decis a primì sarcina de conducĕtor al grăniţerilor şi de preşedinte al comunităţii de avere (sub Doda post de onoare, ear' sub dl Curescu, post plătit cu 1200 fl. plus lemne şi diurne grase), trebuia sĕ fie în curat cu două lucruri; întâiu: că oare posede d-sa capacitatea de a putè umplea locul lui Traian Doda cu demnitatea cuvenită şi stând tot ca şi Doda, pe picioarele sale proprii, şi a doua: că are d-sa tăria de a conduce grăniţerii tot pe calea începută de marele Doda? Astăzi grăniţerii sûnt prea convinşi, că dlui Curescu îi lipseşte şi una şi alta şi se vĕd amar înşelaţi în aşteptările lor legate de domnul Curescu. Nu-'i vorbă, va fi dl Curescu şi pe viitor ales de preşedinte al comunităţii de avere, căci îl va alege comitele-suprem cu puterea; domnul Curescu va face însĕ rĕu, dacă va considera alegerea aceasta nouă de încredere a poporului din graniţă, căci încrederea poporului domnul Curescu nu o are mai mult. Şi de un lucru sĕ se îngrozească domnul Curescu, ca sicriul d-sale sĕ nu fie apĕsat la timpul seu de blăstĕmurile grăniţerilor.

Delacerna.

Cronică politică.

Lucruri bulgăreşti.

În Bulgaria s'a întêmplat o schimbare ministerială foarte importantă, aşa zis decisivă într'un sens anumit, în sens rusesc. Precum am anunţat la timp, Ferdinand, întorcêndu-se din Moscove, s'a dus la Carlsbad, de unde nu s'a întors acasă decât la 11 c. Îndată a doua zi seara după reîntoarcere a ţinut consiliu de ministri, unde trebue sĕ se fi petrecut lucruri grave, de oare-ce din consfatuirea a resultat demisiunea a doi ministri: al comerciului, Naciovici, şi de rĕsboiu, colonelul Petrov.

Cel dintâiu dintre ei, Nacievici, a fost totdeauna cunoscut ca duşman al Ruşilor şi austrofil, ear' despre demisiunea lui se vorbia îndată după căderea lui Stambulov. Petrov, şi el păstra pe cât putea tradiţiuni stambuloviste şi se opunea în primul rînd reîntrării în cadrele armatei bulgare a oficerilor emigraţi în Rusia, în urma detronării lui Alexandru Battenberg.

Deşi relativ om tinĕr, în ziua de 14 August n., aniversarea urcării pe tron a lui Ferdinand, era sĕ fie avansat la gradul de general. În loc de aceasta, a demisionat, ear' depeşa oficioasă spune, că causa demisiunii lui este „în parte de bunăvoe" şi „parte silită", pe urmă, că: „motive personale au provocat demisiunea lui. Ba ultimele depeşi spun, că a încetat chiar de a fi soldat, a eşit din cadrele armatei. Printre aceste motive personale zice o foaie, că sûnt neînţelegerile între el, Petrov, şi principesa Luisa. Dela venirea ei în Bulgaria, principesa îl ignora în mod bătĕtor la ochi. Întărîtat, ministrul de rĕsboiu a dat în mod discret oficerilor sĕ înţeleagă, ca sĕ nu-'i facă principesei onoruri militare când apare. Pe timpul absenţei lui Ferdinand, acum nu de mult s'a întêmplat, că principesa a întâlnit pe stradă un detaşament de soldaţi cu oficer în frunte. Acesta se făcea că nu o cunoaşte. Dar' ea îi porunci sĕ-'i dee onoruri cuvenite, ceea-ce oficerul a şi făcut. Pentru aceasta oficerul a fost pedepsit de către Petrov.

Cât despre ceialalţi ministri, depeşa oficioasă spune: „Un svon neverificat vrea sĕ ştie, că ministrul-president Stoilov are de gând, în urma eşirii din minister a doi membri marcanţi, sĕ pună la disposiţia prinţului portofoliurile întreg ministerului".

Acest „svon neverificat" ni-se pare numai un şiretlic d'a lui Stoilov, care îşi joacă rolul minunat, fiind perfect înţeles cu mult înainte cu Ferdinand, ca prototip şi model al omului de stat oportunist.

Afacerea Dr. Lucaciu.

Modul, cum părintele Lucaciu se poartă în afacerea cunoscută deja cetitorilor nostri, nu e potrivit pentru altceva, decât pentru a produce scandal şi al compromite, chiar şi în casul cel mai bun şi cel mai dorit de noi toţi, de a se dovedì, că toate trei acusele grave ce 'i-s'au adus, sûnt simple scornituri, isvorîte din ura unui om de nimic, şi fabricate cu tendenţa pĕcătoasă şi criminală de a înfunda pe cineva.

Am spus o dela începutul lucrului, că ne doare nespus de mult a publica atari lucruri despre un om de rolul părintelui Lucaciu. De altă parte însĕ, avênd noi încredere în autorul corespondenţei, trebuia sĕ o facem, pentru-că era datoria noastră de publicişti. Încrederea în autorul corespondenţei o aveam pentru caracterul lui, e preot; pentru modul cumpĕtat şi obiectiv de a scrie, şi pentru-că drept dovadă a aserţiunilor sale generale enumĕră trei fapte, pe cari era în posiţie de a le ştì, fiind şi el însuşi din Şişeşti, şi — preot fiind — era îndatorat sĕ le şi spună aşa cum s'ar fi întêmplat.

Şi mai erau şi alte motive, de altă natură, cari toate ne îndreptăţiau sĕ admitem a priori de adevĕrate cele susţinute de corespondentul nostru. Erau motive scoase din purtarea părintelui *Lucaciu* în timpul dela eliberarea sa din temniţă încoace.

Sûnt caractere, de cari anumite acuse nu se pot atinge; sûnt caractere de oţel, de cari aruncând cineva anumite acuse, ele se rĕsfrâng fără a lăsa vre-o urmă. Şi nu sûntem noi de vină, dacă părintele Dr. Lucaciu nu sĕ mai numĕră între acele rari caractere, nu sûntem noi de vină, dacă 'şi-a perdut panţera, care sĕ-'l scutească de atari acuse. Legăturile cu „coconaşul de Pázmándy", visitele la ministri, „boala insidioasă", care 'l-a aruncat la pat, în Bucureşti, tocmai când era sĕ meargă la un banchet naţional, apoi rolul luat în Sibiiu la începutul crisei, patronagiul dat zurbagiilor iconoclaşti de-al-de Russu-Şirianu, Protestul acela nenorocit, şi câte au mai urmat după aceea, sûnt tot lucruri cari au slăbit încrederea în părintele Lucaciu, au tras la îndoială firmitatea, mult accentuată, a caracterului d-sale politic, şi ne-au îndemnat şi pe noi sĕ credem a priori şi acusele ce 'i-s'au făcut prin scrisoarea din „giurul Băii-mari".

Credinţa noastră însĕ ne mai lăsa şi puţină îndoială, şi de aceea publicând scrisoarea, n'am tras îndată şi consecuenţele, ci am aşteptat sĕ vedem rĕspunsul părintelui Lucaciu.

Rĕspunsul a venit, telegrafice, într'o formă, care în loc sĕ fie o desvinovăţire, măria numai suspiţiunea sufletelor de bună credinţă. Noi ştim, că spunerea adevĕrului supĕră, şi 'l-am vĕzut pe părintele Lucaciu supĕrat foc, ba înfuriat în mĕsură aşa de mare, încât s'a dimis la necuviinţe. În ziua următoare a venit altă telegramă dela „poporul din Şişeşti". Dar' telegrama purta pecetea autorului ei, a Drului Lucaciu şi astfel suspiţiunea noastră a trebuit sĕ crească de nou, cu atât mai vîrtos, că „alegĕtorii" din Şişeşti promiteeu a se declara şi în scris, şi declaraţiunea promisă totuşi nu mai sosia.

Telegramele, ca isbucniri ale primelor momente, nu le-am publicat imediat pentru expresiunile necuviincioase ce conţin, şi credeam că facem un serviciu chiar reputaţiunii de om cuviincios a părintelui Lucaciu, reţinênd telegramele, în nădejdea, că o sĕ vină declaraţiuni în şcris, mai tari în argumente şi mai slabe în necuviinţă. Ne-am înşelat în nădejdea noastră, şi după 10 zile, vĕzênd, că nici un semn nu se mai arată dela Şişeşti, am publicat „faptele" sosite şi am cerut altele mai serioase.

În loc de „fapte" ni-a venit rĕspunsul publicat în „R. O." 'L-am dat întreg şi 'l-am lăsat aprecierii publicului cu simţ.

Acum chestiunea se apropie de resolvare. Sûnt înaintea noastră două aserţiuni cari se contrazic. Faţă în faţă stau aserţiunile alor *doi preoţi*. Numai unul poate sĕ aibă drept, şi aşteptăm sĕ vedem care e acela?

Am spus-o dela primul moment, că dorim, din toată inima şi în toată sinceritatea, ca părintele Lucaciu sĕ aibă drept. Pentru-că prea mare ar fi demoralisarea în popor, dacă s'ar adeverì, că întru adevĕr Lucaciu a sĕrbat milleniul, a primit pentru şcoalele sale, ajutor de stat, şi a hulit *Tribuna* pe basa unor neadevĕruri, pentru-că e un neadevĕr grosolan, că *Tribuna* ar fi avut cândva, dela 1 Ianuarie 1896 încoace numai 500—600 abonenţi.

Declarăm de nou, că dorim din toată inima şi din tot sufletul, ca părintele Lucaciu se aibă drept, ear' corespondentul nostru sĕ fi spus, tendenţios, ori sedus, numai neadevĕruri. În casul acesta prin însuşi faptul constatării adevĕrului părintele Lucaciu primeşte cea mai frumoasă satisfacţie. Se începe dar' procedura de dovedire... Constatăm însĕ, cu mâhnire şi durere, că în procedura aceasta p. Lucaciu a comis deja, şi continuă a comite greşeli peste greşeli, care de care mai compromiţĕtoare. Scrisoarea am vĕzut-o deja la nivoul ei infim, celealalte urmează.

Detailuri.

În cele următoare vom expune toate fasele afacerii ce ne preocupă, cu toată obiectivitatea recerută, ca publicul sĕ poată însuşi judeca şi aprecia ambele părţi.

Corespondentul nostru.

Conform angagiamentului ce-'l avem cu toţi corespondenţii şi autorii articolilor, ce ne vin din afară, ar trebui sĕ retăcem şi numele autorului scrisorii de acusă, până la sfîrşirea procedurii de probare. În urma unui incident însĕ, pe cât de grav, pe atât de condamnabil, pe care cetitorii îl vor afla mai în jos, ni-s'a zădărnicit păstrarea secretului redacţional, într'un mod şi ilegal şi neatârnător de noi.

Spunem deci de acum, că autorul corespondenţei „Din giurul Băii-mari", prin care s'au ridicat acusele cele trei în contra părintelui Lucaciu, este: dl *Eugeniu Dredeanu*, preot-cooperator în Şişeşti, adecă însuşi capelanul părintelui Lucaciu.

Comitiva.

Eată comitiva, cu care dl E. Dredeanu ni-a trimis articolul despre p. Lucaciu:

Onorate domnule Redactor!

Am onorul a trimite acì închis un articol, cu rugarea, ca sĕ binevoiţi a-'l publica în preţuitul nostru ziar „*Tribuna*". Toate ce'le expuse întrînsul sûnt adevĕrate, şi 'mi-ar plăcè, dacă le-ar putè cineva desminţi, ori ba?

Starea mea de cooperator la Şişeşti îmi impune, sĕ mĕ rog, ca cu retăcerea numelui meu sĕ se dee publicităţii articolul, ceea-ce sper, că nu-'mi veţi denega. Cu adânc respect.

Şişeşti, la 20 Iulie n. 1896.

Eugeniu Dredeanu m. p.,
preot-coop.

Articolul.

Articolul scris şi trimis de dl E. Dredeanu s'a publicat în nrul 160 al „Tribunei" dela 1 Aug. n. fără nici o schimbare şi fără nici o omitere, cu excepţiunea pseudonimului iscălit *Veritas*. Manuscriptul îl păstrăm.

O apucătură a părintelui Lucaciu.

Îndată-ce am cetit în „R. O." rĕspunsul părintelui Lucaciu, am făcut o întrebare telegrafică dlui Dredeanu la Şişeşti. Anume apreciând unicul dat serios din rĕspunsul părintelui, anume că întreaga luna lui Maiu, când s'au ţinut sĕrbările millenare, a lipsit din Şişeşti, am dat dlui Dredeanu următoarea telegramă urgentă:

„Rĕspunde-ne imediat, în care zi s'a ţinut sĕrbarea şcolară millenară, la care a presidiat Lucaciu? El neagă totul. Scrie-ne de nou grabnic".

Telegrama aceasta dată Sâmbătă la 9 ore înainte de ameazi, urgent cu express, cu rĕspuns plătit, n'a ajuns direct la mâna adresatului, *ci în mâna — părintelui Lucaciu*!

Pe ce cale? — se poate închipui.

În urma acestei intercepţii, aşa de ungureşti, şi aşa de millenare, rĕspuns la telegrama noastră a sosit numai Sâmbăta seara la 7 ore, când *Tribuna* era tipărită, dar' drept despăgubire pentru întârziere, ni-au sosit două rĕspunsuri deodată, unul dela p. Dredeanu, celalalt dela — părintele Lucaciu.

Provedinţa — la telegraful unguresc.

Eată rĕspunsul părintelui Lucaciu:

Felsőbánya (Baiasprie), 15 Aug. 5 o. 35 m. d. a.

Adorabila provedinţă a dat în mâna mea firele procedurei voastre **neruşinate, perverse.** Am descoperit isvorul calumniilor. Înzădar cereţi cu rĕspuns plătit confirmarea minciunilor. V'aţi tovărĕşit cu cele mai compromise elemente în persoana unui **miserabil** *de pessima specie.* Veţi fi ulterior demascaţi, şi obrăznicia lui Jenő. Nimic n'ajută depeşa voastră. *Rĕspunsul comandat* împreună cu acest telegram se publică *Dr. Vasile Lucaciu*".

„Adorabila provedinţă"!...

La telegrama de mai sus e superfluu ori-ce comentar. Părintele Lucaciu însuşi sĕ condamnă dimiţĕndu-se la un fapt, ca şi frângerea unei telegrame. Fariseismul cu „adorabila provedinţă" e însĕ revoltător.

Cum s'a putut întâmpla una ca asta? — se întreabă de sigur ori-ce om cinstit. Noi nu credem, că provedinţa divină se caute a face conturbări în manuarea legală şi cinstită, admisă în toată lumea civilisată, a telegramelor. De aceea nu putem admite decât, că sau oficianţii dela telegraf s'au dimis în contracte necinstite de a lifera altuia cuprinsul telegramei, sau că printr'o întâmplare telegrama noastră a ajuns în mâna părintelui Lucaciu, care a cutezat a o frânge, deşi nu era adresată pe numele seu.

În ambele casuri stăm în faţa unui atentat, condamnat nu numai de regulele onestităţii, ci şi de legile ţerii.

„Adorabilul" — servitor.

Deşi din cuvintele „rĕspunsul comandat împreună cu acest telegram se publică" — ar trebui sĕ deducem, că părintele Lucaciu are convenţii cu telegrafiştii maghiari, pentrucă numai astfel ar putĕ ştì cum va fi „rĕspunsul comandat", noi totuşi nu credem, că oficianţii dela telegraf ar fi comis incorectitatea cu telegrama noastră, pe care de altcum am expediat-o cu *expres*, care ar fi avut sĕ o ducă dela *Baiasprie*, ultima staţiune telegrafică, direct la casa dlui Dredeanu în Şişeşti.

Lucrul însĕ, cum se vede nu s'a întâmplat aşa, pentru-că atunci nici „adorabila provedinţă" n'ar fi putut da telegrama în mâna lui Lucaciu.

Cum sĕ explică aceasta?

Un om, care cunoaşte împregiurările din Şişeşti şi Baia-sprie ne spune, că servitorul părintelui Lucaciu duce în fiecare zi de douĕ-ori, înainte şi după ameazi, posta din Baia-sprie la Şişeşti. Telegrama noastră, se vede prin o incorectitate a oficiului telegrafic a fost încredinţată acestui servitor al părintelui Lucaciu, care a predat stăpânului seu telegrama dlui Dredeanu.

Astfel „adorabila provedinţă" ar fi fost — „adorabilul" servitor.

Vom vedè.

Rĕspunsul corespondentului.

Deodată cu telegrama „providenţială" a p. Lucaciu ni-a sosit următoarea telegramă:

Baia-mare, 15 August 5 o. 40 m.

Sĕrbarea ţinută *la 17 Maiu* (! R „Trib.") *Docentele* 'mi-a raportat verbaliter ex offo presenţa lui Lucaciu, presionat fiind el şi poporul o neagă. Scrisoarea merge cu posta de mâne. *Dredeanu.*

Încă o desminţire.

Din telegrama de mai sus, deşi cam încurcată, constatăm, că sĕrbarea millenară s'a ţinut într'o zi, în care după spuse, Dr. Lucaciu n'ar fi fost în Şişeşti. — „R. O." susţinea, în ultimul numĕr, că Dr. Lucaciu la 17 Maiu a ţinut conferenţă în Montpellier. Nu e aşa. Lucaciu a sosit la Montpellier în 29 Aprilie şi conferenţa a ţinut-o deja la 4 Maiu st. n. Vezi telegrama biuroului Ligei apărută în nr. 91 al „Tribunei". Aşteptăm deci scrisoarea dlui Dredeanu, care va avè acum se spună adevĕrul, mai cu detailuri şi mai cu dovezi.

Până atunci constatăm, că părintele *Constantin Lucaciu*, fratele *Drului Lucaciu* ne trimite o lungă scrisoare, pe care nu o putem da acum, dar' o vom publica întreagă în proximul numĕr. Anticipăm deja, că parintele Constantin Lucaciu desminte categoric că ar fi pus *stindard unguresc* pe biserica sa. La Bicsad recunoaşte că a fost, într'o afacere, dar' stindard n'a pus nici pe biserică, nici pe alt edificiu. Ştirea n'a desminţit-o până acum, pentru-că n'a avut cunoştinţă despre ea, fiindcă *Dreptatea*, unde a apărut, nu o are abonată.

E rîndul *Dreptăţii* acum, ca în interesul adevĕrului sĕ se informeze la corespondentul seu cum stă lucrul.

Poporul din Şişeşti.

„R. O." anunţă în ultimul seu numĕr:

„Dela poporul din Şişeşti, Dăneşti, Bontăieni şi Unguraş am primit azi, Vineri, în 14 Aug. un lung rĕspuns la afacurile „Tribunei" asupra părintelui Lucaciu, cu 287 subscrieri. Neputându-'l cuprinde în nrul de faţă, va urma în cel viitor."

*

Asemenea *Gazeta* din Bucureşti scrie:

„Din partea a 72 locuitori fruntaşi din Şişeşti primim azi o lungă şi energică scrisoare de protestare privitor la atitudinea duşmănoasă a „Tribunei" din Sibiiu faţă cu dl Dr. Lucaciu, secretarul general al comitetului naţional de peste munţi.

Vom publica această scrisoare în numĕrul viitor".

Nu înţelegem, de ce acesti oameni, umblă pe căi aşa de îndepărtate pe ocoliş şi de ce nu trimit declaraţiile lor acolo, unde se tractează chestiunea.

ASTRA.

Dela direcţiunea despărţĕmântului XIV. (Cluj) al „Asociaţiunii" primim următoarea

Convocare.

Adunarea generală a despărţĕmântului XIV. (Cluj) al „Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român", prin aceasta se convoacă pe Duminecă în 23 August a. c., la 3 ore p. m., în localitatea casinei române din Cluj.

La această adunare sûnt rugaţi a participa toţi membrii precum şi alţi binevoitori şi spriginitori ai acestei instituţiuni culturale.

Obiectele:

1. Reconstituirea comitetului.
2. Alegerea delegaţilor pentru adunarea generală din Lugoj.
3. Încassarea taxelor.

Ioan Laslo, dir. subst. **Nicolau P. Raţiu**, secretar.

Adunarea generală a despărţĕmântului V. (Sĕlişte).

Vieaţa acestui despărţĕmânt datează de abia 2 ani, când în urma unei amorţeli regretabile îndelungate s'a organisat, alegându-'şi un comitet compus din oameni zeloşi, în frunte cu domnul Dr. Liviu Lemeni ca director şi Romul Simu ca actuar.

În scurtul timp, de doi ani conducĕtorii acestui despărţĕmânt 'şi-au dat toată silinţa de a repara perderile causate prin stagnaţiunea prea păgubitoare suspomenită, şi că încât au isbutit ne dovedeşte activitatea desvoltată în anii 1895 şi 1896, despre care am luat cu plăcere act toţi cei ce am participat la adunarea generală a despărţĕmântului ţinută la 1 August st. n. în biserica gr.-or. din Gurarîului.

Eată acum unele din lucrările mai de căpetenie ale comitetului:

1. Pentru alimentarea „Asociaţiunii" s'au colectat şi trimis în acesti doi ani comitetului central aproape la 700 fl.

2 Pentru trebuinţele despărţĕmântului s'au reservat taxele dela membrii ajutători în sumă de peste 100 fl.; din cari cu 30 fl. s'a provĕzut comitetul despărţĕmântului cu toate protocoalele şi tipăriturile necesare, precum şi cu un sigil de metal, toate neapĕrat de lipsă pentru o bună şi conştienţioasă administraţiune.

3. S'a făcut iniţiativa pentru înfiinţarea de agenturi în toate comunele de pe teritorul acestui despărţĕmânt, numindu-se în sensul §. 22 din regulamentul pentru afaceri, în fiecare comună câte un president, un actuar şi cel puţin 2 asesori. Acestora li-s'a trimis, fiecăruia în special, denumirea şi instrucţiunile de lipsă, pe lângă un călduros apel.

Apelul comitetului nici n'a fost în zădar, căci unele agenturi s'au şi pus pe lucru. Între ele locul prim îl ocupă: cele din Gurarîului şi Tilişca, cari între altele au făcut o mulţime de membri ajutători; ear' la adunarea generală viitoare, nici una din cele 22 agenturi, precum e de sperat, nu se va da îndĕrĕt dela împlinirea datorinţelor.

Au fost multe comune, aparţinĕtoare acestui despărţĕmânt din cari nu s'a presentat nici măcar un individ la adunarea generală din Gurarîului — mai cu seamă din comunele cele mai depărtate de locul adunării. — Cât le-ar fi stat de bine agenturilor din acele comune, dacă ar fi făcut şi numai cate 4—5 membri ajutători şi taxele le-ar fi trimis comitetului acestui despărţĕmânt. Dar' ceea-ce nu s'a făcut acum, trebue sĕ se facă pe viitor. Şi precum la adunările generale ale „Asociaţiunii" s'au făcut dispositiile, ca toate despărţĕmintele sĕ fie representate, cel puţin prin câte doi delegaţi, tot astfel este de dorit, ca şi la adunările generale ale despărţĕmintelor sĕ fie representate toate comunele de pe teritorul despărţĕmêntului respectiv, chiar şi cele mai îndepărtate de comuna, în care se ţine adunarea.

4. Fiindcă de organisarea despărţĕmintelor — pe lângă înfiinţarea agenturilor comunale — se ţine şi înfiinţarea bibliotecelor poporale, s'a pus în acest an temeiu şi unei astfel de biblioteca în comuna Gurarîului, concrezêndu-o agenturii din aceea comună.

5. Pentru înaintarea legumăritului s'au excris două premii de câte un galbin — dăruiţi spre acest scop de domnii Dr. Lemeni şi Nicolau Henţu. — Primul premiu 'i-s'a acordat doamnei Maria Iosif, soţia domnului învĕţător din Aciliu, care între concurente a avut cea mai bine cultivată grădină. Al doilea premiu s'a conferit doamnei Neaga Iosof, preoteasă vĕduvă în Tilişca şi doamnei Maria Chirca din Sĕlişte — în părţi egale. D-na Iosof însĕ a resignat dela partea d-sale de 2 fl. 75 cr. în favorul despărţĕmêntului, fapt care îi serveşte spre onoare.

6. Fiindcă scopul principal al adunărilor generale ale despărţemintelor, — pe lângă provederea agendelor administrative — este şi rĕspândirea de idei folositoare în interesul ridicării bunăstării morale, culturale şi materiale a poporului nostru, comitetul s'a îngrijit atât pentru trecut cât şi pentru viitor de puteri probate, — cari sĕ instrueze poporul cu aceste ocasiuni. Astfel în anul trecut înv. dirig. din Orlat, Romul Simu, a ţinut o prelegere practică prea interesantă din stupăritul raţional, ear' domnul farmacist Dumitru Banciu o prelegere din chemia practică.

În anul acesta a ţinut earăşi domnul Simu o prelegere despre lux şi risipă, domnul înv. D. Lăpĕdat din Sĕlişte despre însemnătatea meseriilor, ear' domnul Ioan Chirca, absolvent al unei şcoale economice, de present vicenotar în Sĕlişte, despre cerinţele de căpetenie ale unei economii de model în Mărginime.

Toate aceste teme, fiind lucrate cu multă îngrijire şi bine predate, au fost ascultate cu mare atenţiune şi au făcut impresiune foarte bună asupra celor presenţi.

Asociaţiunea transilvană — după-cum se poate vedè şi numai din titlul seu — 'şi-a pus ca devisă cultivarea poporului românesc din această ţeară, şi ea a făcut tot ce 'i-a stat în putere pentru ajungerea acestui scop

În timpul din urmă îndeosebi 'şi-a dat asociaţiunea toată silinţa, ca activitatea sa binefăcĕtoare sĕ se rĕspândească în cercuri tot mai largi şi astfel şi cea mai din urmă comună românească sĕ fie împărtĕşită de binecuvêntatele ei roduri.

Spre ajungerea acestei ţinte mărețe însĕ sĕ recere o organisare cum se cade, fără care nu poate funcţiona în regulă nici o corporaţiune, fie ea cât de mică şi cu atât mai puţin o instituţiune de natura Asociaţiunii transilvane.

De aceea comitetul despărţĕmêntului Sĕlişte, care în timp atât de scurt a dat despărţĕmêntului o organisaţiune, precum am arĕtat, punêndu-se în legătură intimă, în sus cu centrul, ear' în jos cu poporul, merită toată lauda şi, continuând tot cu acelaşi zel, va duce de sigur la cel mai bun sfîrşit interesele de vieaţă, nu numai ale Asociaţiunii, ci şi ale despărţĕmêntului nostru şi îndeosebi ale poporului din toate comunele de pe teritorul seu.

Un participant.

REVISTA PRESEI.

Presa română.

Gazeta Transilvaniei (nr. 172) are ca prim-articol o „*Epistolă deschisă* către toţi aceia, cari sûnt provocaţi sĕ meargă la exposiţia millenară din Budapesta".

Epistola e scrisă anume pentru popor, ca sĕ-'l lumineze şi sĕ-'i deschidă ochii, şi sĕ nu se lase a fi înşelat de agenţii millenari, cari îl îndeamnă sĕ meargă la Pesta.

Arată spesele ce le-ar avè cu călĕtoria şi pe la exposiţie, paguba ce ar suferì-o prin negligiarea economiei în timpul cât va sta la Pesta şi ura şi dispreţul cu care 'i-ar întimpina toţi Românii, pe acei-ce ar merge.

Sfîrşeşte îndemnându-'i se rĕmână pe la căsile lor şi se nu asculte de agenţii cari îi îndeamnă se meargă la milleniu.

*

Dreptatea (nr. 172) în prim-articolul „Cavalerii minciunii" desfăşură actualele stări din Ungaria, create naţionalităţilor şi arată, că potentaţii maghiari, minţesc prin presă, că nu am fi asupriţi, pe când aievea ne persecută şi asupreşte, făcêndu-se astfel adevĕraţii „cavaleri ai minciunii".

Arată cum guvernul tinde a pune mâna pe şcoalele noastre confesionale şi acum în timpul din urmă chiar şi pe facultăţile teologice, ca aşa sĕ crească preoţii după placul lui.

Guvernul nu ne permite a ne ridica şcoale, şi limba română e scoasă cu totul din vieaţa publică. Libertatea de întruniri pentru noi nu există, partidul nostru naţional guvernul 'l-a desfiinţat şi chiar şi în libertatea personală sûntem atacaţi.

Noi nu ne putem manifesta iubirea noastră faţă de marii nostri bărbaţi, fără a fi numiţi trădători. Dovadă colecta pentru monumentul lui Iancu, pentru care unii colectanţi au avut a suferì şi închisoare.

După-ce arată astfel starea lucrurilor — dă unele specimene din unele foi maghiare din cari reese, că Maghiarii vorbesc contrarul la ceea-ce fac. Ei prin presa lor trîmbiţă că noi nu sûntem asupriţi şi că avem toate drepturile ce ne-ar compete, seducênd astfel „cavalerii minciunii" opinia Europei. Sfîrşeşte cu următoarele:

„Din toate acestea resultă, că stimabilii aici acasă sûnt tirani şi opresori, ear' faţă de opiniunea publică din străinătate sûnt laşi şi mincinoşi, pentru-că:

Pe cum caracterul fundamental al tiraniei este laşitatea, aşa şi volnicia îşi are de soţ nedespărţit minciuna".

Aforisme politice.

— Una la zi. —

Constituţiunile nu sûnt corturi întinse, ci coperişe pentru somn. **Royer-Collard.**

CRONICĂ

Sibiiu, 17 Aug. n. 1896.

Din causa sfintei sĕrbători de mâne, numĕrul proxim al foii noastre va apărè numai Mercuri seara.

*

În favorul Ligei. În 20 şi 21 Iulie v. au avut loc sĕrbările poporale date de comitetul Ligei, secţia Câmpulung, în grădina publică a oraşului, sub patronagiul unui comitet de doamne şi domnişoare, pentru sporirea fondului Ligei şi pentru elevii săraci. Venitul net al acestor sĕrbări a fost 643 lei 50 bani.

*

Inspector diecesan, „Gaz. Buc." scrie: În şedinţa consistorului din 16 Iulie 1896 a fost denumit de inspector general archim. mitrofor Vladimir de Repta, care din cas în cas va inspecţiona singuraticele păstorii sufleteşti, spre a se încredinţa despre împlinirea datorinţelor păstoreşti, în special însĕ a învĕţămêntu ui religionar la şcoalele poporale şi a celui catechetic în biserică.

*

Incendiul dela Drăgăşani Pagubele pricinuite de groaznicul incendiu din orăşelul Drăgăşani se urcă la colosala sumă de aproape *un milion de lei.* Numai mărfurile prefăcute în cenuşe ating suma de 600.000 de lei. O parte din ele au fost asigurate la societatea „Unirea" pentru o sumă în total de 230.000 lei. Dintre edificii au ars trei case dimpreună cu ospelul comunal, din care nu s'a putut scăpa de-cât archiva.

*

Serum contra ciumii. Unul dintre elevii lui *Pasteur*, *Yersia*, care trăeşte în China, *a inventat un serum contra ciumii.* Descoperirea sa, al ărei merit încă e de nepreţuit, s'a petrecut în *Kanton* şi consulul francez, care residează acolo a înştiinţat-o cu mare bucurie academiei medicale franceze. *Yersia* a încercat deja de mai multe-ori serumul aflat de el şi în vremea din urmă dintre *27 de casuri* de 25 de ori a ajuns prin injecţii la resultat favorabil.

*

O nouă pastorală a primatelui Vaszáry. Primatele Ungariei, a adresat din Balatonfüred, locul seu de recreare, o pastorală către preoţimea diecesei sale, în care pledează pentru cultul Mariei în Ungaria. — Pastorala este redactată în limba latină şi scrisă cu mult avênt patriotic. Stăruesţe, ca preoţimea se propage cât mai intensiv cultul Mariei, care încă de sub Sf. Stefan a fost patroana ţerii. — Cam târziu, Prea sfinte! Legile bisericeşti sûnt întroduse în statul marian!

*

Cea mai veche scrisoare de dragoste. În museul British din Londra, se află o cărămidă destul de mare, pe care visitătorii museului nu o prea bagă în seamă, printre multele lucruri frumoase şi fabuloase ce sûnt grămădite în acest museu. Cărămida aceasta însĕ ar merita mai multă atenţiune, căci ea e cea mai veche scrisoare de dragoste din lume. Pe această cărămidă e scrisă adecă, cea mai veche epistolă de dragoste ce s'a păstrat până în timpurile noastre.

*

S'a sinucis în etate de 100 de ani. Într'un sat din Francia un anumit om Nszicaad, care a ajuns la etatea de 100 de ani, în zilele trecute s'a sinucis, aruncându-se într'un rîu, unde s'a înecat. Nefericitul om s'a sinucis fiindcă îi părea lungă vieaţa şi credea, că n'o sĕ mai moară nici-când.

*

Aspră mĕsură contra medicilor. Medicii au de a suferì atâtea nĕcazuri, ba din partea duşmanilor altuirii contra vĕrsatului, ba din partea duşmanilor vivisecţiunii, ba din partea babelor de prin sate, şi aşa mai departe. Însĕ cea mai grozavă şi cea mai nouă insultă li-s'a adus într'un stat din America-sudică, unde un membru al camerei deputaţilor a propus următorul proiect de lege: De acum înainte pe crucile, monumentele şi petrile comemorative ale morţilor are sĕ se scrie şi numele doctorului care a avut în tratare pe mortul de sub cruce. Medicii s'au revoltat şi protestat. Aveau ei ce aveau pe suflet!

*

Mulţumită publică Subscrisul în numele comunei Gurarîului exprim cea mai călduroasă mulţumită publică reverendis. domn Zaharie Boiu, asesor. cons. pentru dăruirea opurilor: „Desbinarea în biserica Românilor din Ardeal şi Ungaria 1697—1701", de Alexandru Pop, Bucureşti, 1892 şi „Poveşti din popor", adunate de Ioan Pop Reteganul. Sibiiu, 1896, în câte un exemplar pe seama bibliotecii poporale din loc. Gurarîulni, în 30 Iulie 1896. **Ioachim Muntean,** paroch gr.-or. şi bibliot. prov.

*

Cu două mĕsuri. Din comuna Zam ni-se scrie, că poporul de acolo e foarte întărîtat din pricină, că la facerea drumului numai Românii sûnt îndatoraţi sĕ lucre, pe când baronaşul ungur, ale cărui harĕ zi de zi umblă cu zecile pe drum, nici măcar lucru de o zi nu a sĕvîrşit. Bieţii ţerani, ei fac drumurile, pentru-ca îmbuibaţii şi bocotanii se umble pe ele.

*

Rectificare. În articolul de fond al nostru de azi s'au strecurat trei greşeli de tipar, pe care rugăm pe cetitorii sĕ binevoiască a 'şi-le îndrepta, anume: coloana 2-a alineat 3, rîndul al 3-lea, în loc de „numele", trebue sĕ steie: „mânile": aceeaşi coloană al. 4-lea, rîndul 3-lea, în loc de „intrasigenţă", sĕ se cetească: „intransigente"; în sfîrşit rîndul al 4-lea, în loc de „cerênd numai", trebue pus: „cerênd nu numai".

Mai nou.

Proces contra „Tribunei".

Astăzi s'a imanuat dlor *Andreiu Balteş*, responsabil pentru redacţie, şi *Iosif Marschall*, ca editor, actul de acusă pentru articolul încriminat „Biserica şi Şcoala" apărut în fruntea numĕrului 66.

Pertractarea procesului se va ţinè la *29 Septemvrie* în Cluj.

Incă o „faptă".

În ultimul moment primim următoarea telegramă:

Dr. Elie Dăianu, pentru „Tribuna".

N.-Bánya, 17 Aug. 11 o. 35 min.

Eşti prins *in flagranti* nefericitule. Rĕspunsul comandat expedat ţie dela **infamul** tovarĕş al vostru Eugeniu Dredeanu compus în cancelaria notarului Barthos M. („Adorabila provedinţă" 'i-'l-a dat de sigur a mână. R. „Trib.") Frumoasă companie.

Condamn şi eu ideile politice presentate de Popovici în contul lui Brote. Am însĕ dovezi, că nu aşa stă lucrul (!!? R.) Ruşine vĕ fie, mişeilor!

Dr. Vasile Lucaciu.

În faţa acestei noue „fapte, ne întrebăm, se poate ca un om, în adevĕr fiind el, sĕ decadă întru atâta?

SERVICIUL TELEGRAFIC

al „TRIBUNEI."

Antivari, 17 August n. Moştenitorul tronului italian, prinţul Victor Emanuel, şi prinţul moştenitor Danilo, care venise acì întru întâmpinarea celui dintâiu, au plecat azi la Ţetinie.

Berlin, 17 August n. Ministrul de rĕsboiu Bronsart de Schellendorf a fost congediat din postul seu şi în locul lui numit general-locotenentul Goster.

Bibliografie.

A eşit de sub tipar în editura subscrisei tipografii *Retorica şi carte de cetire*, de prof. *G. Pletos* şi *I. Gheţe*, întocmită în conformitate cu planul ministerial pentru cl. V. şi VI-a gimnasială.

Cartea conţine partea teoretică pentru technica compositiunilor în prosă de genul descriptiv, narativ, filosofic-didactic şi de genul oratoric. Conţine apoi mai multe modele în text şi un numĕr corĕspunzĕtor de bucăţi de cetire anume căutate si luate dela cei mai buni scriitori români. Special cartea de cetire are: 14 specimene de conţinut rotunzit din genul descriptiv; 13 din genul narativ; 15 din prosa filosofică; 17 din genul oratoric.

Cartea a fost aprobată din partea Înaltului minister r. m. pentru culte sub nr. 34134 ex 1895; ear' de către presa română a fost apreciată ca o carte de valoare. Ea are VIII+326 pagine şi costă 1 fl. 80 cr. = 3.60 coroane, pentru Ungaria; ear' pentru România 4 franci.

Librarii şi vênzĕtorii capĕtă rabat.

Comandele se pot face la tipografia Csallner în Bistriţă (Besztercze) ori la autori în Năsĕud (Naszód.

Bistriţă, în August 1896

Tipografia Carol Csallner.

Pentru redacţie şi editură responsabil: **Andreiu Balteş.**
Proprietar: Pentru „Tipografia", societate pe acţiuni: **V. H. Dressnandt.**

Spre ştiinţă!

Mai jos subscrisul îmi iau voe a aduce la cunoştinţa prea stimatului public, că am rînduit o

Meserniţă

în strada Poplăcii nr. 12, peste drum de magazinul de pantofărie al dlui Ott, ear' la 20 l. c. o voiu şi deschide.

În această meserniţă sĕ va vinde:

carne de viţel — prima, carne proaspĕtă de porc, unsoare de porc şi slănină. Comandele pentru cârnaţi de fript se vor îndeplini cu promptitudine, şi chiar cu începerea sesonului actual sĕ pot căpĕta cât sĕ poate de proaspeţi.

Pe lângă asigurarea, că voiu servì prea stimatul public cât se poate de grabnic, bine şi ieftin, mĕ rog de a mĕ onora cu numĕroase comande.

Cu stimă

[1959] 1—2 **Ioan Gonser,** măcelar.

„LUGOŞANA"

institut de credit şi de economii, ca societate pe acţiuni în Lugoş.

Primeşte depuneri spre fructificare

sub următoarele condiţiuni:

a) Depuneri cu anunţ de 30 zile cu 5%;
b) „ „ „ „ 60 „ „ 5½%;
c) „ făcute de biserici, şcoale, corporaţiuni culturale, ori cu scop de binefacere cu 6%.

Darea de venit după interese o solveşte institutul separat.

După starea cassei depuneri până la 500 fl. v. a. se restituesc îndată la presentarea libelului fără abzicere.

Depuneri se pot face şi ridica şi prin postă.

[1947] 2— Direcţiunea.

Un student universitar german din Lipsca, cu bune atestate, caută **dela 1 August**

un post de institutor

de limba germână, eventual engleză, latină, greaca, franceză, în vre-o familie. Pricepe şi româneşte.

A se adresa la Redacţiunea acestei foi. [1953] 2—2

De închiriat.

Un local de birt cu 4 odăi, bucătărie şi pivniţă.

Proprietarul posede şi **licenţa** (pentru beuturi). [1920] 3—3

Informaţiuni detailate la adresa proprietarului:

Nicolae Toma.

„La Lac". Făgăraş.

La „Tipografia", soc. pe acţiuni în Sibiiu se află de vênzare

CARTEA DURERII

DE

EMIL BOUGAUD.

TRADUCERE DE

IACOB AFIN NICOLESCU.

Editor: Dr. E. DĂIANU.

Preţul 70 cr. (cu porto postal 73 cr.)

Aceasta carte a fost recomandată de către Exc. Sa Metropolitul Victor Mihályi de Apşa printr'un circular special.

Pianuri durabile şi de un sunet **nobil** cu **mechanism** de prima **calitate**, precum o pretinde gustul bun al inteligenţei, se află după cele mai plăcute modeluri în [1254] 17—30

I-a prăvălie transilvană de pianuri şi harmonii

a lui

Victor v. Heldenberg,

Sibiiu, Strada Morii numĕrul 12.

sûnt representate exclusiv firmele cele mai **renumite** şi mai **probate**:

Ludwig Bösendorfer, / **J. M. Schweighofer fii,** } constructori ces. reg. de pianuri.

Fritz und Sohn, Hoffmann, liferantul camerier al Alteţei-Sale Archiducelui Carol Ludowic, **Proksch, Rösler** (Dresda), **Blüthner** (Lipsca).

Garanţie perpetuă pentru construcţiuni bune.

Preţuri modeste.

O specialitate naturală neprețuibilă

este apa minerală alcalin-accidă bicarbonată

Isvorul „Matilda" de Bodok

care după experienţele făcute s'au dovedit ca o apă medicinală prea eficace şi plăcută mai ales: la **conturbări de mistuire, maladiele stomacului,** a **rînichilor,** a **beşicii udului** şi **ale organelor respiratoare** etc. [1739] 24—100

Borviz de primul rang

care prin limpezitatea sa rară şi prin conţinutul seu mare în acid carbonic natural — de un gust şi efect prea plăcut şi binefăcĕtor — va îndeplini chiar şi pretenţiunile cele mai delicate, ca cum nici o altă apă minerală.

Deposit în Sibiiu, Sighişoara şi Alba-Iulia:

la domnul **I. B. Misselbacher sen., Cluj: Segesváry és társai, Déva: Balog Gyula, Orăştie: Németh János;** în **Braşov** deposit propriu **strada Căldărarilor nr. 68,** şi se poate comanda şi de-adreptul dela administraţiunea subsemnată.

Cu toată stima

Administraţiunea isvorului „MATILDA":

Josef György,

(comit. Háromszék). Bodok. (Transilvania).

Biblioteca lui George Bariţiu.

Cele mai ieftine cărţi româneşti!

Librăria **„Tipografia",** societate pe acţiuni din **Sibiiu** ajunse în posesiunea unei mari părţi din biblioteca lăsată de neuitatul

GEORGE BARIŢIU

se află în plăcuta posiţie de a oferì publicului românesc cărţi preţioase cu cel mai redus preţ.

„Istoria Transilvaniei".

Marele op al regretatului nostru istoric:

„PĂRŢI ALESE DIN ISTORIA TRANSILVANIEI",

pe 200 de ani din urmă (3 volume). Se poate procura cu preţ redus. Anume:

Vol. I. broş. în loc de fl. 4.20 numai cu fl. 2.50, leg. fl. 3.30. Vol. II. broş. în loc de fl. 4.— numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80. Vol. III. broş. în loc de fl. 2.80 numai cu fl. 2.—, leg. fl. 2.80. Opul întreg broş. în 3 vol. în loc de fl. 11.— numai cu fl. 6.50 = şese fl. şi cincizeci cr. v. a., leg. fl. 8.60.

„Dicţionarul unguresc-românesc".

Broşurat în loc de fl. 2.50 costă acum numai fl. 1.50. Legat costă numai fl. 2.50.

Alte cărţi rari şi preţioase.

Preţuri reduse:

Dicţionarul limbii române, după însărcinarea dată de societatea academică română, elaborat ca proiect de *A. T. Laurian* şi *I. C. Massimu.* Colaboratori *Iosif Hodoş* şi *George Bariţiu.* — Bucureşti 1876, opul complet **numai 4 fl.**

Glossariu, care cuprinde *vorbele din limba română* străine prin originea sau forma lor, precum şi cele de origine îndoioasă. Elaborat de *A. T. Laurianu* şi *I. C. Massimu.* Bucureşti 1871, 584 pagine **numai 50 cr.**

Othello, novelă de Wilh. Hauf, traducere. 81 pagine **numai 10 cr.**

Responsabilitatea ministerială. Discursul de reîntrare al procurorului general şi răspunsul prim-preşedintelui înaltei curţi de cassaţiune şi de justiţie la 16 August 1866 cu un apendice. Bucureşti 1866, 57 pagine **numai 10 cr.**

Criticele „istorice" ale lui Iosif Sterca de Kerpenyes scărmănate — informaţiune tipărită ca manuscript de *George Bariţiu.* Sibiiu 1892. 22 pagine **5 cr.**

Două drame familiare, lectură pentru tinerimea de sexul femeiesc. Sibiiu 1891. 44 pag. **numai 20 cr.**

Actele conferenţei electorale a representanţilor alegĕtorilor români din Ungaria şi Transilvania, ţinută în Sibiiu la 1, 2 şi 3 Iunie 1884. — Sibiiu, 1884 84 pag. **numai 20 cr.**

Tesaur de Monumente istorice, atât din vechiu tipărite cât şi manuscripte, cea mai mare parte străine, adunate, publicate cu prefaţe şi note ilustrate de *A. Papiu Ilarianu.* (Tomul II. şi III.) Bucureşti 1864 à **1 fl. 50 cr.**

Două raporturi de-ale acelor prefecţi de legiuni româneşti, cari în anul 1848/9 au susţinut luptele cu insurgenţii unguri până la reîntrarea trupelor imperiale în Transilvania. — Sibiiu 1884. 80 pagini **numai 15 cr.**

Opurile lui Caiu Corneliu Tacit, traduse de Gavriil I. Munteanu, director şi profesor, date în tipar sub auspiciile societăţii academice după încetarea din viaţă a traducĕtorului (Biografia traducĕtorului anexată). Sibiiu 1871 **1 fl.**

Darea de seamă asupra procesului politic de presă al dlui *George Bariţiu,* redact. „Observatoriului", în cestiunea colectelor pentru soldaţii români răniţi. (Pertractarea finală din 30 Aprilie n. 1879). În loc de 25 cr. **acum numai 10 cr.**

Pentru „Tipografia", societate pe acţiuni: V. H. Dressnandt. Pentru tipar responsabil Iosif Marschall.